

МЕТАФОРИЧНИЙ КОНЦЕПТ "VOICE"

(НА МАТЕРІАЛІ П'ЯТИКНИЖЖЯ АНГЛОМОВНОЇ БІБЛІЇ)

Постановка проблеми. Метафорика як на загальному, так і на індивідуальному мовному рівні є виявом складного дискретного когнітивного утворення. Її аналіз дозволяє проникнути в сутність метафоричних концептів (МК) – ментальних структур, які втілюють етнокультурну специфіку метафоричної концептуалізації та репрезентації світу (Г. Вежбицька, Ю.В. Кравцова, О.С. Кубрякова, Л.О. Кудрявцева, З.Д. Попова, Й.А. Стернін та ін.).

Аналіз останніх публікацій. Поняття МК, як тотожного поняттю концептуальної метафори, було введено Дж. Лакоффом та М. Джонсоном для опису когнітивної природи метафори [3, с. 92]. Згідно з їх теорією, концептуальні метафори є стійкими відповідностями між концептуальними доменами (областю джерела та областю цілі), що фіксують і зберігають важливі для певної лінгвокультурної спільноти уявлення. На відміну від концептуальної метафори, МК є "певна абстрактна модель, яка реалізується кожного разу заново за рахунок наповнення новим змістом – метафоричними виразами, що відображають особливості певної етнокультури" [2, с. 112]. Відтак, слідом за Ю.В. Кравцовою вважаємо, що дані поняття не варто ототожнювати.

Значний вклад в розробку методики дослідження та термінологічного виокреслення МК зробили А. Н. Баранов, Ю.В. Кравцова, А. П. Чудинов та інші. Однак, попри активні концептуалогічні дослідження, й дотепер не існує комплексного опису даного ментального утворення.

Метою даної статті є семантико-когнітивний аналіз МК VOICE характерного для текстів П'ятикнижжя англomовної Біблії.

Завдання:

- навести ті важливі положення метафорології, які сприятимуть оптимальному представленню суті МК;
- здійснити поетапний опис змісту МК VOICE на матеріалі текстів П'ятикнижжя англомовної Біблії (The Orthodox Study Bible).

Методологія. Як і концепт загалом, МК представляє собою "квант" конденсованого емоційно пережитого буття, спосіб і продукт пізнання світу. Водночас, МК є своєрідний образно-ментальний конструкт, зміст якого утворюють всі його мовні (узуальні метафори, зафіксовані в тлумачних словниках, та оказіональні метафори, виявлені в процесі вивчення текстів, дискурсів) репрезентанти та асоціати – вербалізовані когнітивні ознаки (їх мовні реалізації), які визначають образно аналогово-асоціативні зв'язки реалій. Кількість репрезентантів МК (мовних метафор) не фіксована. При втраті образного елементу мовна метафора стає прямим найменуванням, виходить із складу репрезентантів відповідного МК. Зміна репрезентантів веде до зміни зміста МК та його структури, яка визначається значимістю когнітивних ознак метафоричної проєкції в даній етнокультурі. Ядро і зону навколо ядра МК складають найсуттєвіші для носіїв асоціати, що визначається кількісним складом репрезентантів даного концепту, а його периферію – індивідуально значимі когнітивні ознаки. Зрушення в якісно-кількісному складі репрезентантів та асоціатів МК, можуть виявлятися в зміні ієрархії смислів, релевантних для даної етнокультури. Тож, враховуючи сказане вище, можна зробити висновок, що МК є складне образно-ментальне утворення, до складу якого входять одиниці вербального і невербального рівней і яке структурується залежно від ієрархії смислів, релевантних для даної етнокультури [2; 3; 4].

Результати. Як показав аналіз метафорики Книг П'ятикнижжя, найпродуктивніше моделювання індивідуально-авторської метафоричної картини здійснюється в межах мегамоделей з мегасферою-джерелом "Людина" [1, с. 105]. При цьому МК VOICE "голос" виявляє себе як один з

базових МК. Згідно розробленої Ю.В. Кравцовою методики аналізу МК, зміст МК VOICE "голос" формують наступні репрезентанти та асоціати:

1. Семантичний рівень: 1) узуально-метафоричний рівень: не виявлено; 2) okazіонально-метафоричний підрівень: *voice, called, cries out, said, told, say(s)ing, spoke(n), speak(ing), word(s), proclaimed*;
2. Когнітивний (асоціативно-метафоричний) рівень: 'Сам Господь', 'Господнє слово', 'спосіб реалізації', 'знаходити відгук, 'виявлення почуттів та думок', 'називати, давати ім'я', 'покликати до життя, творити', 'виразити щось; промовити вголос', 'вголос, так, що можна чути', 'гучний', 'голосний пронизливий', 'передавати думки, точку зору, емоції вголос'.

Ранжування виявлених когнітивних ознак (асоціатів) дозволило виявити наступне: 1) ядерна зона: асоціати з кваліфікаторами "виявлення об'єкту: ('реалізація')" – 89,5 %; 2) приядерна зона: не виявлена; 3) периферійна зона: асоціати з кваліфікаторами "звук: сила звука" – 7%, "динаміка: 'дія' – 2,5%.

Як бачимо, структура МК VOICE організована наступним чином: 1) ядерна зона включає асоціати з кваліфікаторами "виявлення об'єкту: 'реалізація'"; 2) приядерна зона: не виявлена; 3) периферійна зона: "звук: сила звука", "динаміка: 'дія'".

Таким чином, у результаті аналізу МК VOICE було встановлено структуру і описано зміст даного МК. Частіше за все спостерігаються метафори *saying, said, speak(ing)*. У межах даного дослідження вважаємо перспективним дослідження інших базових МК Книг П'ятикнижжя.

Література

1. Ізюмцева Г. В. Типи метафоричних моделей у сакральних текстах П'ятикнижжя англomовної Біблії / Г. В. Ізюмцева // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 9 : Сучасні тенденції розвитку мов. - 2017. - Вип. 16. - С. 102-113.

2. Кравцова Ю. Репрезентация метафорического концепта "птица" в русской литературе / Ю. Кравцова // Науковий вісник Херсонського державного університету". Сер. : Лінгвістика. - 2013. - Вип. 18. - С. 111-117.

3. Кравцова Ю. В. Метафорическое моделирование мира в художественном тексте: семантико-когнитивный анализ / Юлия Валентиновна Кравцова. – К.: Изд-во НПУ им. М. П. Драгоманова, 2014. – 320 с.

4. Lakoff, G., Johnson, M. (2003). *Metaphors We Live by*. Chicago: The University of Chicago press.

5. The Orthodox Study Bible / The St. Athanasius Academy of Orthodox Theology. – Nashville, TN: Thomas Nelson, 2008.

Дермель Н.М., Габрик В.Г.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

(Київ, Україна)

ЛАКУНИ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Один з найактуальніших напрямків розвитку методики викладання іноземних мов на сучасному етапі пов'язаний з прискіпливою увагою до проблем міжкультурної комунікації, з посиленням акценту на вивчення національних культур та особливості національного сприйняття навколишньої дійсності. Успіхи, яких можна досягти завдяки застосуванню сучасних методик навчання, пов'язаних з розширенням мовно-культурного світогляду студентів, сприяють розвитку та підтримці їх позитивного відношення до вивчення іноземної мови, що поліпшує навчальний процес у цілому.

Іншомовний навчальний текст, який визнаний в сучасній методиці головною одиницею навчання, майже завжди містить лінгвокультурні компоненти, як свідчення специфічної національної картини світу, відображеної в мові, що вивчається.

З точки зору науково-методичного опису іншомовного тексту, такі компоненти складають лінгвокраїнознавчий аспект, який принципово відрізняє іншомовний навчальний текст від будь-якого іншого навчального тексту.